som den ene rigtige. Endvidere mener Udvalget, at den Taxationsmaade, som nu er indsat i Loven, hvorefter Fæstegods skal taxeres efter dets Værdi i Handel og Vandel som Fæstegods, er den naturlige og den sædvanlige, hvorimod jeg allerede ved 2den Behandling har bemærket, at den Instrux for Taxationsmænd, som den ærede Taler har paaberaabt sig, og som ogsaa nævnes i Ændringsforslagene, neppe kan anses for at være affattet med Hensyn til Taxationer som dem, hvorom der her er Tale, og jeg tror derfor, at Anvendelsen af denne Instrux her ikke vil være heldig. Naar Taxation finder Sted, eftersom Værdien er af ethvert Fæstested i Handel og Vandel, kan man ikke sige Andet, end at Enhver sker sin Ret; thi det, man skal vide, er, hvad Fæstegodset er værd. Udvalgets Flertal har opstillet en anden Kontrol med Hensyn til rigtige Taxationer, nemlig en vis Enighed mellem Taxatorerne, og vi lægge meget større Vægt paa disses Vederhæftighed end paa en formel Anvendelse af en Instrux for Taxationerne. Den ærede Folkethingsmand for Odense Amts 4de Valgkreds (H. C. D. Müller) gik tilbage til en Kundgjørelse til de roskildske Stænder af 1846, men jeg tror dog, at dette er at gaa noget fjernt tilbage i Tiden, især da vi have den omtalte Lov af 1854 om Fæstegods paa Lehn og Stamhuse, og da denne Lov i Virkeligheden har gjort Epoke med Hensyn til disse Godsers Overgang til Selveiendom, lad os saa blive staaende derved og se, hvad der kommer ud af denne Lov, og det er i Henhold dertil, at Udvalget har troet, at de Forslag, som ere stillede, ikke ere rigtige. — Om der kommer Noget ud af dette Lovforslag, er vanskeligt at sige — og i denne Session bliver det da ikke — men da dette Spørgsmaal atter er opkastet her, maa jeg tillade mig at gjentage, hvad jeg oftere har vedkjendt mig, nemlig, at denne Sag ikke har sin rette Plads i Landboreformerne, førend det er afgjort, hvorledes den almindelige Fæstelov skal være. Derfor tror jeg, at man vil støde paa Vanskeligheder fra Fæstelovgivningens Side, saa ofte man kommer med et Forslag som det foreliggende, og at man ikke vil være i Stand til at faae Spørgsmaalet om Majoraters Overgang til Selveiendom afgjort, i det Mindste ikke for Bøndergodsets Vedkommende, inden Fæsteloven, som nys faldt igjennem i Landsthinget, bliver endelig vedtagen, om end ikke i den Skikkelse, hvori den kom til Landsthinget, saa dog i en anden Form. — Forsaavidt en æret Taler (Sager) henviste til Betænkningen og anførte, at der deri var unøiagtige Opgivelser om Hovedgaardenes og Fæstegodsets Harkorn, kan jeg dertil kun svare, at Udvalget i Bilag 2 til Betænkningen blot har leveret Uddrag af Statshaandbogen og, saaledes som Bilag 1 viser, med Anvisning fra Ministeren om, at Angivelserne i Statshaandbogen ere authentiske. Forsaavidt der altsaa maatte være Feil i dette Uddrag, hidrøre de ikke fra Udvalget, og derfor kan jeg ikke svare videre paa disse Bemærkninger. — Jeg skal altsaa indstille til Thinget at forkaste de stillede Ændringsforslag.

H. C. D. Müller: Naar den ærede Ordfører for Udvalget ikke vil gaa ind paa disse Ændringsforslag, har jeg derved Indtrykket af, at han overhovedet ikke vil nogen Lov i denne Retning; thi ellers forekommer det mig, at dette dog var en Vei, ad hvilken man baade kunde opfylde Grundlovsbestemmelsen og tillige i alt Væsentligt naae den Fæstelov, for hvilken vi kjæmpede saa meget for to Aar siden. Forskjellen er ikke saa stor, at man ikke efter en fortsat Behandling ifølge den Maade, hvorpaa i det Mindste et Par af Regjeringens Medlemmer har stillet sig til det foreliggende Fæstelovforslag for to Aar siden, skulde kunne opnaa omtrent det Samme for den overveiende Del af Fæstegodset ved at fremme en saadan Lov som ad den den Gang forsøgte Vei. Naar det ærede Medlem kunde sikkre os, at dette Lovforslag ikke kommer frem igjen og paa en ugunstigere Tid bliver gjennemført paa en anden Basis, kunde han maaske have nogen Ret i at være temmelig ligegyldig ved dette Lovforslags Fremme. Men jeg tror, at den Fortolkning af Grundlovsbestemmelsen, der vil forstaa „kunne" som betegnende et Forhold over for Samfundet og ikke over for Besidderne, og som altsaa mener, at der indeholdes i Bestemmelsen en Tvang til